

Fra fremmede Tidsskrifter.

Monatsschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform. Januar—Marts 1914.

Januarhæftet aabnes af v. Jagemann med en Artikel om Indførelse af Strafforkortning («Selbststrafkürzung»). Fra Forf.s Arbejde i Aprilhæftet f. A. vil det erindres, at han ved Siden af Institutterne betinget Løsladelse og »Urlaub auf Wohlverhalten« tilstræber en Selvforkortning af Straffetiderne, bevirket ved Fangens gode Opførsel og Flid, og han gør nu nærmere Rede for den ønskede Ordning, der navnlig skulde have sin Mission, hvor Betingelserne for en foreløbig Løsladelse svigter, samt overfor de korte Straffe, hvor saadan Løsladelse er udelukket. Forbilledet er det amerikanske good-time System, der ogsaa er trængt igennem i England, nemlig i den Form, at Loven har tilladt Regeringen at bemyndige Fængselsmyndighederne selv til ved Straffe, der overstiger en Maaned, at afkorte den idømte Straffetid med indtil $\frac{1}{6}$ i Tilfælde af særlig Flid og god Opførsel, med den Virkning, at hele Straffen anses som udstaaet. Forf. anser denne Bestemmelse for efterlignelsesværdig, dog vil han stryge det engelske Mindstemaal af 1 Maaned for den idømte Straf og paa den anden Side begrænse Afkortningsbrøken til $\frac{1}{7}$. Arbejdsfliden skal bedømmes individuelt, saa at ogsaa mindre arbejdsdygtige, der gør deres bedste, kan nyde godt af Foranstaltningen. Ved Straffe af længere Varighed kan man, for at virke opmuntrende, tilkende Fangen en foreløbig Eftergivelse, efterhaanden som han i Afsnit af Straffetiden har opført sig tilfredsstillende; men den endelige Opnaaelse af Afkortningen maa være afhængig af, at han til det sidste vedbliver at opfylde Betingelserne. Opnaar Fangen foreløbig Løsladelse eller »Urlaub«, bortfalder Selvfor-

kortelsens opsparede Begunstigelse, idet den løsladte bør forblive i Prøvestadiet for den uforkortede Rest af Straffetiden. Afgørelsen bør — som i England — ligge hos Anstaltsledelsen uden at kunne belemres med Indbringelse for Overinstanser. Sluttelig gennemgaar og imødegaar Forf. de mod Ordningen fremsatte Indvendinger. — Instituttet synes at kunne paaregne Interesse ogsaa for de nordiske Lande. Maaske kan der igennem det bødes lidt paa den Mangel af opdragende Indhold, der er en Hovedanke mod de kortvarige Frihedsstraffe.

Om Simulation og Dissimulation af Sindssygdom hos Varetægts- og Straffanger handler to Arbejder af Mezger (Stuttgart) og Schäfer, med hvilke kan jævnføres Heinickes Afhandling i Augusthæftet for 1911 »Über die Anfänge geistiger Störungen bei Strafgefangenen«. Dissimulation, det Fænomen, at en virkelig sindssyg søger at give sig Udseende af at have simuleret, synes at være næsten lige saa velkendt som den sundes Simulation af Sindssyge. Den førstnævnte Forfatter behandler nærmest Emnet som Underafsnit af det stadig debatterede Spørgsmaal om Forholdet mellem Psykiaterens og Dommerens Kompetence og af Undersøgelsen angaaende den rette Forstaaelse af Sygdomsbegrebet i Tilregnelighedsformlen. Han kombinerer Gengældelses- og Sikringslærens Synspunkter og kræver, for at Straf skal være formaalstjenlig, at Individet baade skal have Evne til at handle efter Loven (ellers er der ingen Skyld) og være modtagelig for den ved Straffen tilstræbte Motivsændring (ellers gør Straffen ingen Nytte). Netop de Individier, der optræder som Simulanter, viser hyppig psykiske Forhold af en saadan Beskaffenhed, at disse Straffens Forudsætninger mangler i større eller mindre Grad, idet der foreligger snart Intelligensdefekter — uanset den tilsyneladende Snedighed, hvormed der simuleres — snart Viljespsykoser. Paa den anden Side minder Forf. om, at Straffetruslen selv er et bestemmende Motiv, som man ikke uden Nødvendighed maa sætte ud af Kraft, og at, da Gengældelse ikke er det neste Straffegrundlag, vil en velbegrunnet mild Dom om den handlendes personlige Skyld ikke være nok til at fritage ham for Straf. Tilbage bliver jo dog det nødvendige Krav, at den aandelig sunde, psykisk ydedygtige Del af Befolkningen ikke som Følge af Ubeslut-somhed og upraktisk Doktrinarisme skal ligge under for de aandelig defekte, degenererede og derfor forsaavidt ulyk-

kelige, men skadelige Individder, mod hvilke vi i Øjeblikket ofte staaar uden andre Vaaben end netop Straffen. — Ved Drøftelsen af Metoderne for Undersøgelse paa Simulation rejser Forf. det almeninteressante Spørgsmaal, om det, hvor der er Mistanke om, at der simuleres at have foreligget patologisk Rus, vil være tilladeligt at lade den paa-gældende drikke sig fuld for at konstatere, hvorledes han reagerer overfor Alkohol.

Schäfer har som Overlæge i Hamburg-Langenhorn Anstalten haft rig Lejlighed til at iagttage Simulation af Sindssygdom og har endog erfaret, at Patienterne har talt om, at der ikke var meget at opnaa hos ham, men man kunde dog med Snildhed drive det til at faa en Erklæring om »Minderwertigkeit« fra hans Haand! Faktisk er det den Diagnose, hvortil han er kommen i de fleste af sine Observationserklæringer. Der kendes ligefrem smaa Simulationsepidemier i Anstalterne, og Hyppigheden af Tilfældene er forskellig for de enkelte Lande, Italien f. Eks. er stærkt hjem søgt, hvad Forf. sætter i Forbindelse med Italienernes Lyst til at spille Komædie. I det hele anser han Fænomenet for at være i Tiltagende, tildels i Tilknytning til visse Dele af den moderne sociale Lovgivning, der hjemler Statsforsorg for lidende i Form af Invaliditetspension o. l. Ved Simulation forstaaer Forf. kun de Tilfælde, hvor det godtgøres, at de væsentligste Træk af det foreliggende Sygdomsbillede er vilkaarlig fremkaldt, og det øvrige Billede, afset fra disse Træk, ikke viser Sindssygdom, hvorimod han ikke medtager Tilfælde, hvor en virkelig syg falskelig foregiver yderligere Sygdomssymptomer. Hovedpunktet i Forf.s Udvikling er en Paavisning af, at Simulation kun forekommer sjælden hos de fuldstændig aandssunde, men overvejende hyppigst hos Individder, der ikke er helt normalt udrustede, hos Hysterikere, neurastenske og imbecile Personer, der vel ikke kan betegnes som sindssyge paa Grund af Forstyrrelsens lette Grad, men hvis psykiske Habitus dog gør dem særlig tilbøjelige til Simulation, — den hysteriske, fordi han overhovedet er tilbøjelig til grundløse Beklagelser og Komædiespil, den neurastenske paa Grund af hans Vane til Overdrivelse af nervøse Lidelser og til Forstemning, medens hos den svagt begavede Manglen af Skyldbevidsthed, Sandhedskærlighed og i det hele af udviklede etiske Følelser gør sig gældende. Grundene til Simulation er forskellige: Varetægtsarrestanten vil undgaa

Straffedom eller faa den mildnet eller vil til Observation for herunder at forsøge Undvigelse, medens Straffangen dels kan tilstræbe dette sidste, dels kan ønske at ombytte Fængslets Ensformighed med et Hospitalsophold. Forbrydernes Taknemlighed for den Hjælp, de i saa Henseende kan haabe paa hos de sagkyndige, har givet sig Udtryk i følgende lille Vers af en Delinkvent:

Du lieber Himmelsvater,
erhalt' die Psychiater!

Endelig kan Simulationen skyldes blot Lysten til ved et større Komediespil at bringe Afveksling i Tilværelsen i Anstalten eller Fængslet. De allermest raffinerede kan — hvad der faktisk foreligger Eksempel paa — i god Tid inden en Forbrydelses Udførelse paabegynde Simulation overfor deres Omgivelser for senere under Retsforhandlingen at faa disses Vidnesbyrd om den alt da iagttagne Sjælsforstyrrelse. Det er meget forskellige Former for Sindssygdom, der simuleres: progressiv Paralyse — en saadan Simulant har i flere Uger ført Forf. bag Lyset —, Epilepsi, Mani, eller Enkeltfænomener, der gerne ledsager disse Tilstande, saasom Erindringstab, Vrangforestillinger, Hallucinationer osv. Amnesi er jo det bekvemteste at fremstille, det er nemt blot at hævde, at man intet erindrer. Forf. giver nyttige Vink for Vurderingen af slige Anbringender: Paastaar en Mand at have stjaalet et større Pengeløb under en epileptisk Dæmringstilstand, maa man for at fæste Lid hertil i det mindste forlange oplyst, at han efter Tilstandens Forløb har gjort Forsøg paa at faa opklaret, hvorledes han er kommen i Besiddelse af Pengene. En længere Tids Gennemførelse f. Eks. af maniakalsk Rasen vil iøvrigt være Simulanten umulig, simpelthen af Mangel paa Kræfter. — Forf. er nær ved at tro, at Dissimulation er et endnu hyppigere Fænomen end Simulation: den internerede sindssyge Forbryder bliver ked af Opholdet i Sindssygeanstalten, og for at komme ud afgiver han en Fremstilling af, hvorledes han blot har simuleret at være syg, en Fremstilling, der undertiden kan gøre et vist Indtryk ved logisk og plausibel Fremstilling og Redegørelse for Detailler. Man skal dog være varsom med at fæste Lid hertil. Dels kan han have faaet Hjælp af andre til Fremstillingen, dels kan Detaillernes Rigtighed ofte slet ikke konstateres, dels kan han bagefter have erfaret dem

ved Samtale med andre, saa at de nu kun betyder et Referat, ikke en Gengivelse af Selvoplevelser. Grunden til Dissimulation kan iøvrigt ogsaa være blot og bar Lyst til Pral, til at hævde, at man har kunnet tage baade Læger og Dommer ved Næsen. — For Konstatering af, om Simulation foreligger, anser Forf. ubetinget Anbringelse paa en Sindsygeanstalt for bedst. Det er ikke nok at foretage Observation ved sagkyndige i Fængslet eller paa dettes Sygeafdeling. Kun under det daglige Anstallsliv med stadigt Samkvem med andre kan der gøres tilstrækkelige Iagttagelser og hostes Nytte at, hvad der bemærkes af Plejepersonalet og andre Patienter, med hvem den paagældende kommer i Berøring, kun dér kan han iagttages i alle Forhold, ved Arbejde, Maaltid osv. I gamle Dage prøvede man Sygdomsbilledets Ægthed ved at piske Observanten, senere ved andre Torturformer, kolde Doucher og ubehagelig Medicin, medens omvendt en human Læge mente at kunne nøjes med alene ved Lugten at skelne de virkelige syge fra Simulanterne! Nulildags kan der vel af og til benyttes smaa tricks: saaledes lod man en Mand, der hævdede fuldkommen Mangel paa Regneevne, faa sig nogle Partier Skataspil med Plejerne, hvorved han afslørede sig som en habil Regnskabsfører; eller Psykiateren omtaler ved Undersøgelsen halvvejs afsides til sin Assistent, at Tilfældet ligner en eller anden Sygdomsform, men at de og de Symptomer mangler, og hvis disse nu kort efter af Patienten angives at foreligge, er der Grund til at antage Forstillelse¹⁾. Hypnose anser Forf. for lidet frugtbringende paa Grund af Objekternes Modstræben. Hovedsagelig maa man imidlertid benytte den psykologiske Metode, der afhænger af Kendskabet — der dog endnu er mangelfuldt — til de Love, der regerer det syge Sjæleliv, og den empiriske, der bestaar i Sammenligning med de klinisk fastslaaede Hovedtyper af sjælelig Sygdom; kun at man ikke maa glemme den udtømmelige Variationsmulighed. Endelig erindrer Forf. om, at der findes Overgangsformer mellem Sindssygdom og Simulation, hvilke ofte optræder hos de arvelig belastede og Undermaalerne under stærkt sjæleligt Tryk, og hvorunder den paagældende selv har svært ved at skelne mellem Indbildning og Virkelighed:

¹⁾ Herved maa dog ogsaa tænkes paa Muligheden af Suggestion.

Vrangforestillinger opstaar under Tilknytning til de Forhaabninger om Magt og Ære, Lykke og Rigdom, som han tidligere har kunnet nære, eller til Frygt for Onder, der tidligere har truet ham. I mange slige Tilfælde vilde man gøre Patienten Uret ved at fastslaa Simulation. Endelig frembyder visse Former af »Jugendirresein« (dementia præcox) ved den forbavsende Hurtighed, hvormed Ødelæggelsen ses at skride frem, og det springende, vekslende og selvmodsigende i Sygdomsforløbet, Fare for at miskendes som Simulationstilfælde. Forf. udtaler som Maalet for sin Fremstilling navnlig at klarlægge Vanskelighederne ved at stille den rette Diagnose overfor Alternativet: Simulation eller virkelig Sygdom.

I det Dobbelthæfte for Februar—Marts, der afslutter 10' Aargang, findes en læseværdig Artikel af Wetzel (Heidelberg): »Die Tat als Kriterium der Zurechnungsfähigkeit«. Skønt Lægen ikke har kunnet samstemme med Juristen, naar denne vilde slutte fra Gerningens Forstaaelighed til Gerningsmandens Tilregnelighed, medens omvendt Juristen protesterer mod Lægen, naar denne vil godtgøre Utilregnelighed ud fra Handlingens tilsyneladende Uforstaaelighed, maa Psykiatrien erkende, at Gerningens Beskaffenhed ikke er betydningsløs for Tilregnelighedsskonnet. Forf. lægger til Grund v. Liszl's Formulering, hvorefter den utilregnelige adskiller sig fra den tilregnelige ved, at han ikke paa normal Maade bestemmes ved Motiver; Observationens Opgave er at udfinde, om der er noget sygeligt hos Gerningsmanden, og i bekræftende Fald, hvilken Rolle dette kan have spillet for Deliktets Udførelse. Det første konstateres »biologisk«, ved Paavisning af de bestemte Symptomer, som Erfaringen har vist stedse kendetegner de forskellige Sygdomsformer, altsaa f. Eks. Forfølgelsesideer og Hallucinationer, der præger Forfølgelsesvanvidet. Er saadanne Symptomer paavist i tilstrækkeligt Antal, foreligger der et objektivt Bevis for Sygdommen, som ingen kan vægre sig ved at anerkende. Skal man derimod skride til at veje Sygelighedens Indflydelse med Hensyn til Forbrydelsens Udførelse, glipper det objektive Bevis, man maa skride til en »psykologisk« Undersøgelismaade ved sympatisk at fordybe sig i den syges Sindstilstand og Personlighed og søge at forstaa den psykiske Mekanisme hos ham, og her bliver der kun Tale om at demonstrere Hypoteser, ikke om at kunne paatvinge andre

egentlige Beviser. Med disse indledende Bemærkninger som Baggrund viser Forf. nu, at der med Hensyn til Spørgsmaalet om selve Gerningens Betydning for Afgørelsen af Gerningsmandens Tilregnelighed maa skelnes paa det skarpeste mellem to Grupper: de, hos hvem psykiske Sygdomsprocesser foreligger, og de abnorme Personligheder. Dette er ikke en Sondring som den mellem Lunge- og Leverlidelser, men en langt dybere gaaende, bestemt ved de to Grupperes forskellige Stilling overfor Normalen og med Hensyn til Muligheden af hos dem at foretage sjælelig Analyse. Ved den første Gruppe er der Spørgsmaal om Mennesker, hos hvem der paa et givet Tidspunkt opstaar en Sindssygdom, som er »fremmed« i den Forstand, at den ikke staar i Forbindelse med den oprindelige psykiske Personlighed, og som gerne fremkalder specielle, tildels ogsaa legemlige Symptomer. Disse Sygdomstilstande — f. Eks. Forfølgelsesvanvid og Paralyse — adskiller sig skarpt og kvalitativt fra Normalen, den sunde Psyke, uden Overgange imellem denne og sig, og den psykiske Analyse er overfor Mennesker med saadanne Lidelser uigennemførlig, da man herunder støder paa Klofter, man ikke kan sætte over, i Form af manglende Bevæggrunde eller Bevæggrunde, vi overhovedet ikke fatter. Men netop heraf drager Forf. den Konsekvens, at ved denne Gruppe, »Procespsykoserne«, som han ogsaa kalder dem, skal og maa den »psykologiske« Undersøgelse bortfalde som udførlig og overflødig; naar den »biologiske« Metode har paavist Procespsykosen, véd man, at den skarpe, kvalitative Afvigelse fra Normalen er til Stede, at Personligheden derved er universelt altereret paa en saadan Maade, at den paagældendes Sjæleliv er unddraget vor Forstaaelse, og hermed bør Utilregneligheden være ubetinget given, uden — og her kommer altsaa for denne Gruppens Vedkommende Besvarelsen af det foreliggende Spørgsmaal — nogen Undersøgelse af eller noget som helst Hensyn til Gerningens Beskaffenhed og Forstaaelighed eller Uforstaaelighed. Paa Procespsykosernes Omraade maa saaledes Gerningen aldeles ikke tages i Betragtning som Kriterium med Hensyn til Tilregnelighed. Hvis en fattig Paralytiker stikker et Hus i Brand og forklarer, at han er Landets Herre og ønsker at bygge sig et Feslot paa Brandtomten og at skadesløsholde den brandlidte af sine utalte Millioner, vil de fleste bøje sig for den biologiske Paavisning af Paralyseren og ikke forlange nogen

Undersøgelse af Sygdommens Indflydelse paa Mandens psykiske Mekanisme. Men akkurat det samme skal gælde, hvis Paralytikerens ved Bortgangen fra en Kafe tager en god, ny Overfrakke i Stedet for sin egen gamle og ved Paagribelsen angiver den naturlige og fornuftige Grund, at han netop vilde tilegne sig den bedre Frakke. Heller ikke da er det efter Forf. berettiget at tage noget Hensyn til, at Handlingen er forstaaelig nok; ogsaa da skal Dommen ubetinget lyde paa Utilregnelighed, naar Paralysis er fastslaaet, fordi denne har omkalfatret hele den syges Personlighed og derved umuliggjort en virkelig sjælelig Analyse.

Ganske anderledes staar Sagen overfor de abnorme Personligheder, f. Eks. imbecile, Psykopater, Hysterikere. Det er ikke Folk, som er blevne syge, i hvis Psyke et fremmed Element er trængt ind, men derimod Personer, hvis psykiske Konstitution blot kvantitativt, men ikke kvalitativt, afviger fra Normalen. Denne Gruppe rummer en Uendelighed af Gradationer, gennem hvilke man fra det ene Yderpunkt, Manden med de ringe Aandsevner, naar helt ned til den udtalte Idiot, enten paa det intellektuelle eller det affektive Omraade. Men netop fordi Forskellen fra Normalen kun er kvantitativ, er Muligheden for Forstaaelse gennem psykologisk Analyse af den abnorme Personlighed ikke udelukket, og netop derfor kan der være Tale om at gøre ham ansvarlig for visse Handlinger, men ikke for andre. Derfor maa ved denne Gruppe den »biologiske« Undersøgelse suppleres med en »psykologisk«, der viser Defektens Betydning for Handlingens Begaelse, — med andre Ord: ved denne Gruppe maa ved Skønnets Afgivelse Gerningen tages med i Betragtning som Kriterium ved Afgørelsen af Tilregnelighedsspørgsmaalet. En imbecil, som dog kan gøre Fyldest i en uselvstændig Post som Tjenestekar, opbryder sin Husbonds Skab og stjæler Penge derfra; der er da ingen Grund til at betvivle, at han bør gøres ansvarlig til Straf herfor, om end mulig hans Imbecilitet vil virke formildende. Men hvis han f. Eks. har aftaget og atter benyttet til Porto nogle kun svagt stemplede Frimærker og begrundet dette med, at han syntes, det var Synd at bortkaste disse Mærker, der var saa gode som nye, er det meget sandsynligt, at man vil statuere, at hans aandelige Niveau ikke har ladet ham forstaa den Ulovlighed, han begik.

Da Procespsykosenerne betyder det kvalitativt, de ab-

norme Personligheder kun det kvantitativt forskellige i Forhold til Normalen, er det i god Samklang med Forf.s øvrige Udviklinger, naar han overfor den førstnævnte Gruppe kun anerkender Alternativerne syg eller sund, fuldstændig Tilregnelighed eller fuldstændig Utilregnelighed, medens han indenfor de abnorme Personligheders Klasse ogsaa finder Plads for Begreberne partiel og formindsket Tilregnelighed.

København, Maj 1914.

Olaf Haack.